
ПОСТАНОВЛЕНИЕ

КАРАР

29.04.2022

Девәтернә авылы

№11

«2022-2024 елларга Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының Девәтернә авыл жирлеге жирләрен куллану һәм саклау» муниципаль программа-сын раслау турында

Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының Девәтернә авыл жирлеге территориясендә жирләрен саклауны гамәлгә ашыру максатларында, Россия Федерациясе Бюджет кодексының 179 статьясы, Россия Федерациясе Жир кодексының 11,13 статьясы нигезендә, «Россия Федерациясендә жирле үзидарә оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль законга, «Татарстан Республикасында жирле үзидарә турында» 2004 елның 28 июлендәге 45-ТРЗ номерлы Татарстан Республикасы Законына таянып, Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының Девәтернә авыл жирлеге башкарма комитеты карар бирә:

1. 1 нче кушымта нигезендә «2022-2024 елларга Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының Девәтернә авыл жирлеге жирләреннән файдалану һәм саклау» муниципаль программасын расларга.

2. Әлеге карарны Девәтернә авыл жирлегенә мәгълүмат стендында элп халыкка житкерергә, “Интернет” мәгълүмат-телекоммуникация челтәрендә Татарстан Республикасы муниципаль берәмлекләре порталы составында Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының рәсми сайтында урнаштырырга (<https://www.agryz.tatarstan.ru>) һәм Татарстан Республикасының хокукый мәгълүмат рәсми порталында (<http://pravo.tatarstan.ru>) бастырырга.

3. Әлеге карарның үтәлешен тикшереп торуну үз өстемә алам.

Житәкчесе

И.М. Камаев

Татарстан Республикасы
Әгерже муниципаль районының
Девәтернә авыл җирлеге
башкарма комитетының
29.04.2022 № 11
карары белән расланган

**«2022-2024 елларга Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль
районының Девәтернә авыл җирлеге җирләреннән файдалану һәм
саклау» муниципаль программасы**

2022-2024 елларга Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Девәтернә авыл җирлеге территориясендә җирләрден файдалану һәм аларны саклау буенча муниципаль программа паспорты

Программа әзерләү өчен нигез	РФ Җир кодексы, «Россия Федерациясендә җирле үзидарәне оештыруның гомуми принциплары турында» 2003 елның 06 октябрдәге 131-ФЗ номерлы Федераль закон
Заказчы	Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районының Девәтернә авыл җирлеге башкарма комитеты
Программаның төп эшләүчесе	Девәтернә авыл җирлеге башкарма комитеты
Программаның төп максаты	Девәтернә авыл җирлеге җирләрне саклау һәм алардан нәтиҗәле файдалану чараларын гамәлгә ашыру
Программаның билгеләнеше	Девәтернә авыл җирлеге җирләрне саклау мәсьәләләрен хәл итү
Срок реализации Программы	2022-2024 еллар
Көтелгән нәтиҗэләр	Җирләрне саклау һәм алардан нәтиҗәле файдалану өлкәсендә дөүләт сәясәтен гамәлгә ашыру, бозылган җирләрне торгызу, халыкның экологик иминлеген һәм аның тормыш сыйфатын арттыру
Программаны гамәлгә ашыруны тикшереп тору	Девәтернә авыл җирлеге башкарма комитеты, Девәтернә авыл җирлеге башкарма комитеты җитәкчесе
Программаны гамәлгә ашыру механизмы	Җирләрне саклау һәм алардан нәтиҗәле файдалану буенча хужаларның һәм кулланучыларның эшчәнлеген координацияләү Девәтернә авыл җирлеге башкарма комитеты тарафыннан гамәлгә ашырыла. Программаны төгәлләштерү кирәк булган саен уздырыла
Финанслау чыганақлары	Программаны үтәү муниципаль берәмлек бюджеты акчалары һәм оешма чаралары исәбеннән башкарыла.
Финанслау күләме	Авыл җирлеге бюджеты: 2022 ел - 3000 сум 2023 ел – 3000 сум 2024 ел – 3000 сум

1. Муниципаль программаны гамэлгә ашыруның тиешле даирәсендә агымдагы халәтнең характеристикасы һәм төп проблемалар

Жир - әйләнә-тирә мохитнең мөһим өлеше, аннан файдалану башка барлык табигый объектлар: хайваннар, урманнар, үсемлекләр дөньясы, сулар, файдалы казылмалар һәм жир асты байлыкларының башка кыйммәтләре белән бәйләнгән. Жирдән файдаланмыйча һәм аны сакламыйча башка табигый ресурслардан файдалану мөмкин түгел. Жиргә карата хужасызлык шундук килеп чыга яисә якын киләчәктә әйләнә-тирә мохиткә зыян китерә, жирнең өске катламын - туфракны, аның химик һәм радиоактив пычрануын жимерүгә генә түгел, бәлки бөтен табигый комплексның экологик начараюына да китерә.

«Әгерже муниципаль районының 2022 - 2024 елларга Девәтернә авыл жирлеге жирләрен куллану һәм саклау» муниципаль программасы (алга таба - Программа) икътисадны ныгыту мәнфәгатьләрендә жир ресурсларынан нәтижәле файдалану һәм аларга идарә итү буенча дәүләт сәясәтен гамэлгә ашыруны тәмин итә торган жирләрдән файдалануның һәм саклауның уңайлы шартларын булдыруга юнәлтелгән.

Жир фондының шактый күләмен төрле максатларда куллану әйләнә-тирә мохит экосистемасының барлык звеноларының табигый бөтенлеген саклау буенча билгеле бер йөкләмәләр бирә. Табигатьтә бар нәрсә дә үзара бәйләнгән. Шуңа күрә бер звеноның дәрәс эшләвен бозу, урман булсынмы ул, хайваннар дөньясы, жир булсынмы, экосистеманың бөтенлеген бозуга һәм дисбаланска китерә.

Жирдән рациональ файдаланмау, аңа куллану һәм хужасыз мөнәсәбәт үзе башкарган вазыйфаларны бозуга, табигать үзенчәлекләрен киметүгә китерә.

Жирләрен саклау жирдән нәтижәле файдалану тәмин ителгәндә генә нәтижәле була ала.

Девәтернә авыл жирлегенең тотрыклы социаль-икътисадый үсеше һәм анда яшәүчеләрнең экологик яктан имин яшәү проблемалары хәзерге этапта коры жир һәм жирдән файдалану мәсьәләләрен хәл итү белән тыгыз бәйләнгән. Авыл жирлеге дәрәжәсендә жирләрен саклауның һәм файдалануның жирле проблемаларын мөстәкыйль, өстәвенә, тулы, комплекслы һәм төпле рәвештә, бүгенге көндә яшәүче кешеләр генә түгел, киләчәк буыннар да хәл итәргә мөмкин.

Татарстан Республикасы Әгерже муниципаль районының Девәтернә авыл жирлеге территориясендә рөхсәтле шәхси файдаланудагы жир кишәрлекләре бар.

Авыл хужалыгы жирләренә караган авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләр аеруча кыйммәтле санала.

Жирлек территориясендә пассажирлар үзләренең мәдәни-техник торышы буенча нигездә чиста. Көтүлекләр шәхси хужалыклар тарафыннан файдаланыла.

Көтүлек азыгын кулланучыларның барысын да исәпкә алып, табигый көтүлекләр көчле йөкләнеш кичерми. Жирлекнең барлык көтүлекләре диярлек яшеллек белән капланган.

Жирләрнең экологик торышы уртача яхшы, ләкин стихияле санкцияләнмәгән чүпләкләр, әйләнә-тирә бураларга тискәре йогынты ясый һәм экологик хәлне катлауландыра.

2. Муниципаль программаны гамәлгә ашыруның максатлары, бурычлары һәм максатчан күрсәткечләре, сроклары һәм этаплары

Жирлек территориясендә жирләрдән файдалану һәм аларны саклау өлкәсендә муниципаль сәясәтнең төп принциплары түбәндәгеләрдән гыйбарәт: Девәтернә авыл жирлегә Башкарма комитеты эшчәнлегенең законлылығы һәм откриткалары, хисап тотучанлығы һәм контрольеге, нәтижәлеге.

муниципаль программаның максатлары түбәндәгеләрдән гыйбарәт: жирләрне пычратуны, ярлылануны, деградацияләүне, бозлануны, туфракны һәм туфракны юкка чыгаруны, жиргә һәм туфракка башка тискәре йогынтыны булдырмый калудан, шулай ук жирләрдән рациональ файдалануны тәмин итүдән, шул исәптән авыл хужалыгы билгеләнешендәге жирләрдә туфракның ундырышылыгын торгызу һәм жирләрне яхшырту өчен жирләрдән рациональ файдалануны тәмин итүдән гыйбарәт.

Куелган максатларга ирешү өчен түбәндәге бурычларны хәл итү күздә тотыла:

- житештерү һәм куллану калдыклары белән эш итү өлкәсендәге эшчәнлекне оптимальләштерү;
- жирләрдән файдалануның һәм саклауның нәтижәлеген күтәрү, жирләрдән нәтижәле файдалануны һәм аларны саклауны оештыруны тәмин итү;
- яшел утыртмаларны саклау һәм торгызу;
- жирләрне инвентаризацияләү.

Жирләрне инвестицияләү жирләрне деградацияләүне, пычрануны, чүпләүне, жирләрне бозуны, хужалык эшчәнлегенең башка тискәре (зарарлы) йогынтысын булдырмау, файдаланылмый торган, файдаланылмый торган яисә максатчан билгеләнештә файдаланылмый торган һәм жир кишәрлекләреннән рөхсәт ителгән файдалану, жирләрнең башка характеристикалары нигезендә файдаланылмый торган жирләрне ачыклау өчен уздырыла.

Өлеге программаны гамәлгә ашыру жирләрне тәртипкә салуга; яңа жир кишәрлекләрен әйләнешкә жәлеп итүгә; авыл жирлегенең инвестицион жәлеп итүчәнлеген күтәрүгә, шул рәвешчә, икътисадның үз урынын табуга, жирләрне нәтижәлерәк файдалануга һәм саклауга ярдәм итәчәк.

Программа чараларын үтәү нәтижәсендә түбәндәгеләр тәмин ителәчәк:

- 1) торак пунктларны төзекләндерү;
- 2) жирләрнең сыйфатлы характеристикаларын яхшырту;
- 3) жирләрдән нәтижәле файдалану.

2022-2024 еллар программасын гамәлгә ашыру срогы.

3. Муниципаль программаның төп чаралары исемлеге

Муниципаль программа кысаларында Татарстан Республикасы Әгерҗе муниципаль районы Девәтернә авыл җирлеге территориясендә җирләрне саклау һәм куллану нәтижелелеген арттыру буенча чаралар планлаштырылган.

№ п/п	Чаралар атамасы	Финанслау чыганагын күрсәтеп финанслау (мең сум)	Башкаручы	Башкару сроклары	Җаваплы затлар
1.	Ерганаclarның өске ярын ныгыту	Оешмаларның, шәхси затларның, җирдән файдаланучыларның үз чаралары	Җирләрнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма җитәкчеләре, шәхси затлар
2.	Гомуми таралган файдалы грунт карьерларына инвентаризация үткөрү. Күрсәтелгән органнарны конкрет оешмаларга беркетү. Аларны рекультивацияләү проектларын эшләү.	-	Авыл җирлегенең башкарма комитеты	2022-2024	Башкарма комитет җитәкчесе
3.	Карьерларны рекультивацияләү	Оештыруның, шәхси затларның, җирдән файдаланучыларның үз чаралары	Карьерлардан кулланучылар	Даими	Оешма җитәкчеләре, шәхси затлар
4.	Хосусый буаларны, гидротехник корылмаларның башка су юлларын ачыклау һәм әлеге корылмаларны конкрет милекчеләрдә булуын тикшерү	-	Авыл җирлегенең башкарма комитеты	2022-2024	Башкарма комитет җитәкчесе
5.	Җир файдалануның чикләрен билгеләп, сызыкча корылмаларны, юллар челтәрен, чикләнгән файдалану җирләрен, сыйфатлы күрсәткечләргә билгеләп,	-	Авыл җирлегенең башкарма комитеты	2022-2024	Башкарма комитет җитәкчесе

	күрсәтелгән жир мэгълүматларының бердәм банкын төзү һәм алып бару				
6.	Девәтернә авыл жирлегенең торак пунктлары территорияләрен төзекләндерү һәм яшелләндерү	Авыл жирлеге бюджеты: 2022 ел - 3000 сум 2023 ел – 3000 сум 2024 ел – 3000 сум	Авыл жирлегенең башкарма комитеты	Даими	Башкарма комитет житәкчесе
7.	Авыл хужалыгы жирләрен агачлар һәм куаклар, чүп үләннәре белән зарарландан яклау һәм зарарлы организмнардан яклау чараларын үткәрү	жирдән файдаланучыларның үз чаралары	Жирләрнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар
8.	Хужалык эшчәнлегенең башка тискәре (зарарлы) төрләрен деградацияләүгә, пычратуга, чүпләүгә, бозуга дучар булган жирләрне яхшырту һәм торгызу	жирдән файдаланучыларның үз чаралары	Жирләрнең урнашу урыны буенча	Даими	Оешма житәкчеләре, шәхси затлар